

Історія «страшних» голосувань або про багаторічні лякалки угорців в ході виборів

«Угорці проголосували за Угорщину та її майбутнє. Я відчуваю тілом і знаю серцем, що переді мною стоїть найбільше завдання у моєму житті. Мені знадобиться допомога всього народу Угорщини», - заявив Віктор Орбан, ще в **2010 році**, після оголошення результатів другого туру парламентських виборів, які проходились вшосте, після повалення комуністичного режиму.

Це були останні вибори у два тури, на яких обирались 386 депутатів (членів парламенту), які були обрані за комбінованою системою партійних списків та виборчих округів. У першому турі Fidesz («Фідес - угорський громадянський союз») здобув абсолютну більшість місць, достатню для того, аби сформувати парламентську коаліцію самостійно. В другому турі ця партія здобула ще частину місць, що в сумі склало більше 2/3 складу парламенту, достатньої для зміни конституції країни.

Отже, в 2010 році колишній «Альянс молодих демократів» (Фідес), очолюваний колишнім... комсомольцем а пізніше - Прем'єр-міністром Угорщини в 1998-2002 роки В. Орбаном - зумів повернутись з опозиції до влади, через виграні парламентські вибори - не тільки після фінансової кризи 2008 року та економічних негараздів в Угорщині й низки корупційних скандалів але й через політичну кризу, спричинену розповсюдженням касети з промовою тодішнього Прем'єр-міністра Ференца Дюрчяня (MSZP), яку той виголосив перед членами парламенту від своєї партії, за зачиненими дверима, в якій він визнав, що брехав виборцям, щоб виграти вибори, які відбулися у квітні 2006 року.

Висновок: Fidesz, на чолі з Орбаном - подала процес голосування як «революцію на виборчих дільницях», позиціонуючи себе як єдину альтернативу невдалому, корумпованому істеблшменту й зуміла об'єднати правий електорат, очоливши його а також - направити громадський гнів проти «винуватців» усіх негараздів угорців, за останні чотири роки.

Перші вибори до Національних зборів країни, після прийняття нової Конституції Угорщини, що набула чинності 1 січня 2012 року - пройшли у **квітні 2014 року**. Вибори відбулись за новим виборчим законом, який передбачав єдиний тур голосування та обрання 199 замість 386 депутатів. Новизною стала норма, за якою право голосу отримали й закордонні угорці (які постійно не проживають в країні) які, однак - змогли проголосувати тільки за партійними списками (чим ймовірно скористались й закарпатські угорці - власники Utlevel).

Явка становила близько 70 відсотків. Ця цифра значно перевищила показник під час виборів 2014 року - тоді активність виборців становила лише 62 відсотки - та стала рекордною з 1994 року.

На цей раз, свою передвиборну кампанію 54-річний Орбан побудував на консервативній та націоналістичній риториці: він лякав виборців масовим напливом мігрантів й безальтернативно пропонував себе у захисника національного суверенітету Угорщини та всієї «християнської Європи». Навіть, 23 партійні списки та 1 547 політиків, які балотувалися в одномандатних округах на 199 місць в найвищому законодавчому органі країни - не змогли завадити перемозі Орбана, який втретє поспіль та учетверте, загалом - очолив уряд Угорщини.

Отже, в 2014 році перемога Орбана спочивала у суттєво реструктурованій, сприятливій для урядової Fidesz - виборчій системі, глибоко розділеній та слабкій опозиції, а також - в домінантному, пов'язаному з діючим урядом - медіа-ландшафті, який нав'язував популістську риторику «війни за незалежність» проти ЄС та економічні заходи, такі як - зниження рахунків за комунальні послуги. Плюс до цього - зменшення кількості депутатів парламенту, перехід до однотурової системи та переформатування меж виборчих округів на користь правлячої Fidesz - призвело до зміни виборчої системи на користь великих партій, зменшивши тим самим, малим політичним проектам - шанси на перемогу та опозиційну діяльність.

Висновок: Популістський та євроскептичний підхід Орбана - виявився популярним серед багатьох угорців а сильна націоналістична та анти-імміграційна/анти-європейська риторика знайшла відгук у консервативного електорату, який дав Fidesz 133 із 199 місць у парламенті Угорщини.

Чергові вибори до Національних зборів Угорщини відбулись у квітні **2018 року**. При цьому, парламентські вибори - завершилися прогнозованою перемогою партії Fidesz на чолі з Орбаном, який отримав конституційну більшість, тобто 2/3 голосів (або 134 місця зі 199) у новому парламенті, а отже - не мусів йти на жодні домовленості та поступки партнерам.

Єдиною альтернативою, за підсумками виборів-2018 могла стати сумнозвісна, проросійська та праворадикальна - партія Jobbik, яка прийшла до фінішу другою із майже 20 відсотків підтримки.

Серед переможців, які оточували свого лідера в ході мітингу після виборів у Будапешті, який окремо подякував за підтримку закордонним угорцям, які «допомогли захистити Батьківщину», були й особи, які робили скандальні заяви стосовно автономії Закарпаття (Жолт Шем'єн) чи вкрай жорсткі випадки на адресу Києва (Петер Сійярто).

Угорські вибори-2018 показали величезну роль піар-технологій у поєднанні з помірно контрольованими медіа, навіть - у країні ЄС. Fidesz чітко продемонструвала, що можна впевнено виграти вибори, поставивши в центр кампанії вигаданих міфічних ворогів: Сороса та мігрантів. При цьому, через всю передвиборну кампанію просувалась ідея про те, що імміграцію організують саме іноземні суб'єкти, які намагається знищити угорський суверенітет.

В ОБСЄ розкритикували вибори в Угорщині - через брак справедливої конкуренції для опозиційних партій. Крім того, політичним дебатам перешкоджали «залякуюча та ксенофобна риторика, упередженість ЗМІ та непрозоре фінансування кампанії», - як вказували спостерігачі.

Висновок: Залякування електорату мігрантами та Соросом а також зміни, внесені Fidesz до виборчої системи, сприяли їхній здатності перетворити 49 відсотків голосів виборців на 67 відсотків місць в угорському парламенті.

Звертаючись до своїх прихильників в ніч виборів - **3 квітня 2022 року**, Орбан сказав: «Ми здобули настільки велику перемогу, що її можна побачити з Місяця, і її точно можна побачити з Брюсселя». В цей час, Україна - стримувала російську агресію вже 39-й день.

Й, саме боротьба за інтерпретацію війни, встигла за цей час - продемонструвати непереборну силу медіаімперії Fidesz, коли Орбан зумів швидко переорієнтуватись, відмовивши всьому угорському суспільству - сприйняти наратив опозиції: «Схід проти Заходу», як спосіб розуміння проблеми війни та встиг - повністю переформатувати дебати, перетворившись на гаранта миру та безпеки, звинувативши опозицію у втягуванні країни у війну. При цьому, навіть Covid-2019 не вплинув більше на угорців, аніж війна у Європі.

Отже, саме війна затьмарила всі інші питання, включаючи «референдум щодо захисту дітей» (також проведений у день виборів, фактично використаний для анти-ЛГБТ-кампанії), який зрештою виявився неіснуючим. Навіть той факт, що багаторічні зусилля - перетворили частину табору Fidesz на проросійську позицію, також зіграв свою роль, бо згідно з опитуванням, 91% виборців погодились, що вторгнення в Україну було швидше «агресією», ніж «обороною» з боку Росії, порівняно з лише 44% серед виборців Fidesz (при цьому, чверть виборців Fidesz ототожнює себе з російською пропагандою)! Однак, це вже інша тема.

Так чи інакше, саме на виборах-2022, Fidesz - отримала 54,13 відсотків голосів виборців, що є найбільше з будь-якої іншої партії з часів падіння комунізму в 1989 році. Тобто, супербільшість почала контролювати 135 місць у 199-місному парламенті.

Отже, основними факторами перемоги правлячої коаліції на чолі з Fidesz - стали масово розтиражовані ідеї про недопущення в Угорщині активної проукраїнської позиції, бо це гарантія забезпечення поширення війни на її територію, а також безпроблемного постачання до Угорщини, російських: нафти і газу. При цьому, Орбан вважав, що угорці у виборі між війною та миром проголосували за мир.

Висновок: Оголошення себе «захисником миру та стабільності» а також обіцянка Орбана – «не втручатися в конфлікт», вкупі з відхиленням транзиту зброї через територію Угорщини а також – зображення об'єднаної опозиції як «підпалювачів війни», які втягнуть країну у війну - це і є шляхом Fidesz до перемоги на угорських виборах-2022.

Виборча **кампанія-2026** - у розпалі. На цей раз, чиновництво Угорщини лякає своїх громадян не російсько-українською війною а... українцями, які «припинили» експорт російської

нафти й готуються до потенційного саботажу чи-то шантажу Угорщини з боку України а також - готуються та можуть напасти на «критично важливу, енергетичну інфраструктуру Угорщини».

Коментувати вищенаведене - навряд-чи розумно. Натомість, ігноруючи чисельні передвиборчі прогнози, Україні варто зрозуміти, що угорці, навряд-чи будуть обирати собі владу... для України. Fidesz, навряд-чи програє іншим партіям. Орбан не мусить, всьоме (!) - очолювати угорський уряд, як це вже роками не робить поляк Качинський - лідер партії PiS.

Натомість, українцям варто знати про Digitális Polgári Körök (Цифрові Громадянські Кола), які лише за один день залучили 30 000 «симпатиків» Fidesz, не кажучи вже про такі «дрібнички», як «правильно» нарізані округи, щоб мінімізувати активність, умовно - опозиційних партій (включно з найбільшою - Tisza).

Тотальна підготовка до цьогорічної, виборчої кампанії, з боку правлячої коаліції - стосується й кількості державних ЗМІ (читай - проорбанівських) та розмірів їх фінансування в 2026 році (під вибори), чи про мільярдні кошти з держбюджету країни, які змагаючись, між собою - надає, то Парламент то Кабінет міністрів - партіям та рухам, половину з яких - отримує та ж Fidesz. І це вже не кажучи про «стару» проблему «закарпатських угорців», яку не так давно піднімали навіть у стінах Представництва ООН у Женеві.

Й, так, не виключено, що після вищенаведеного, владою було зроблено все, щоб тільки чудо могло «врятувати» Fidesz від перемоги на чергових парламентських виборах в Угорщині у квітні цього року.

Висновок: Саме, відкритий лист Орбана до Президента України Володимира Зеленського, із закликом до нього «припинити антиугорську діяльність», як й прощальне слово на адресу опозиції в угорському парламенті з уст Прем'єр-міністра: «Це абсолютно правильно, що ви зникнете з цього парламенту, бо в угорському парламенті немає потреби в партіях, які в українсько-угорському конфлікті стали б на бік українців» - мають згуртувати угорців, вчергове віддати свої голоси Fidesz.

* * *

Коли вже набрид екскурс у 15-ти річне, у минуле угорських виборів, на часі виключити телевізор й закрити Інтернет-мережі, щоб спокійно перевірити гаманець та зазирнути до холодильника, навіть якщо для більшості виборців, наративи про вплив голосувань на останні - здаються примарними. Тим паче, коли факти, річ, такі - вперта а статистика - чесніша, за найголосніші лозунги та найсолодші звіти від найчесніших політиків-популістів, про чергову «перемогу»: то над емігрантами, то над Брюсселем, то над COVID-19, то над Соросом, то над ЛГБТ-спільнотою, то над президентом України і дронами звідти ж, то над всіма - разом взятими. При цьому, «переможець» завжди один - Орбан із Fidesz. А всі «перемоги», звісно ж - для угорців, як і «дешева» російська нафта, наприклад - для щастя і благополуччя, останніх (див. таблицю).

Показники	Статистичні дані, станом на 1 травня (2026 рік - станом на 1 березня)				
	2010	2014	2018	2022	2026
Курс EUR/HUF	1 / 272.0699	1 / 303.0000	1 / 311.7900	1 / 384.6600	1 / 376.8200
Вартість хліба (1 кг)	200-250 HUF	271 HUF	291 HUF	522 HUF	600-1000 HUF
Вартість А-95 (1 літр)	335-350 HUF	410-425 HUF	370-385 HUF	480 HUF	559-566 HUF

Якщо, окремі вищенаведені факти статистики - нудьгувати а чергова «перемога» в 2026 році вже не видається такою переконливою, можна повернутись до бравурних прогнозів з опитувань громадської думки та соціологічних досліджень, які заповнили угорські та європейські засоби масової інформації, включно з українськими, стосовно «перспектив» чергової «потужності», починаючи: від «найближчого європейського друга Трампа» й закінчуючи найпоследовнішим «борцем за мир у Європі», родом із сучасної Угорщини.

Підготував Ю. Ключівський,
Прага, березень 2026 року